

[Ministeren for kulturelle anliggender]

for lokalradioerne i overensstemmelse med ministeriets normale godkendelsespraksis på KODA-området måtte lægge vægt på, at KODAs tariffer stod i et rimeligt forhold til musikforbrugernes aktuelle muligheder for at opfylde KODAs tarifkrav. Drøftelserne resulterede i, at KODA ved skrivelse af 13. oktober 1986 har fremsendt et nyt tarifforslag, som indebærer væsentlige reduktioner i selskabets tidligere forslag. Kulturministeriet har herefter med virkning fra 1. november 1986 godkendt det af KODA fremsendte forslag med enkelte mindre ændringer. Det skal bemærkes, at ministeriet tidligere ved skrivelse af 25. september 1986 har godkendt, at de indtil den 31. marts 1986 gældende forsøgstariffer kunne anvendes, indtil en ny tarif blev godkendt, hvilket altså nu er sket med virkning fra den 1. november 1986. Ministeriets godkendelsesskrivelse af 24. oktober 1986 med bilag vedlægges til orientering. (Ikke optrykt her).

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 53:

Forslag til lov om ændring af bistandsloven. (Ændring af kontanthjælpsregler m.v.).

Af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Mette Groes (S):

Først vil jeg gerne rose ministeren for de forbedringer, hun dels på eget initiativ, dels efter drøftelse med os andre har indarbejdet i forslaget. Jeg synes, vi har haft et fint samarbejde om det.

Så vil jeg godt sige, at grundydelseerne fortsat er meget lave. Det er vanskeligt at forestille sig, hvordan man som enlig skal få alle sine faste udgifter ud over boligudgifter betalt af et beløb på 2.579 kr. om måneden og samtidig få råd til mad og tøj. Beløbet svarer de første ni måneder til det, man i dag får på varig hjælp, og er efter 9 måneders periodens forløb 350 kr. mindre.

Ser man på den disponible indtægt for kontanthjælpsmodtager sammenlignet med dagpengemodtagere og beskæftigede, er kon-

tanthjælpsmodtagerne klart dårligere stillet end de øvrige grupper, og deres disponible indtægt stiger klart mindre, når niveauet i 1986 efter lovforslag nr. L 116 sammenlignes med niveauet i lovforslag nr. L 53, som vi behandler i dag.

Vi er derfor fortsat tilhængere af en pulje, der kan anvendes til at bøde på åbenlyst u hensigtsmæssige situationer. Vi tænker hermed på, at arbejdsløshedskontingent og fagforeningskontingent helt givet bør kunne ydes. Mister klienterne først kontakten med arbejdsmarkedet, gøres en revalidering eller arbejdsplacering endnu vanskeligere, end den er i dag. Vi så gerne, at børn kunne få betalt fritidsaktiviteter, at højskoleophold blev ydet efter taksten for udeboende, og at de økonomiske forhold for hjemmeboende børn var lige så gode, som de er for dem, der er placeret i familiepleje.

Endelig kan der være situationer, hvor familiernes budget i årevis har været meget trangt, og hvor et midlertidigt forhøjet hjælpeniveau er nødvendigt simpelt hen for at få dem i gang igen.

Med hensyn til § 42-hjælpen vil vi godt vide: er det ministerens mening, at en person, der er i stand til at gennemføre en uddannelse, skal have støtte til det også uden at kunne fremvise et fysisk eller et psykisk handicap? Betyder ministerens svar i almindelig del, bilag 21, at hun vil give unge langtidsledige en direkte adgang til uddannelse, eller hvilke tanker er det, hun har, når hun taler om en målrettet indsats for dem? Vil det blive muligt at glide direkte over fra et uddannelses tilbud til § 42-hjælp? Det er en kendsgerning, at uddannelses tilbuddet langt fra altid rækker til, hvis en egentlig uddannelse skal gennemføres. Hovedparten af dem, som loven er rettet mod, har ikke en 8., 9. eller 10. klasse og når derfor slet ikke frem til at påbegynde en uddannelse, hvis de udnytter denne ordning.

Sidst men ikke mindst vil jeg godt vide, om ministeren har tænkt sig at sikre, at sagsbehandlere har den nødvendige tid og ro til en kvalificeret behandling af sagerne, en behandling, der sikrer, at de udnytter deres uddannelsesmæssige forudsætninger for ikke alene at gå ind i de økonomiske problemer, men også i de menneskelige, på det individuelle, det familiemæssige plan, men også i nærmiljøet. Hvordan forhindrer man, at den

[Mette Groes]

tid, der måske spares på indførelsen af de nye regler, anvendes til nye opgaver, til sparerunder eller simpelt hen til nedskæringer i personalebistanden?

Kort sagt: vi synes, forslaget er en stor forbedring i forhold til sidst. Vi er bekymrede for hjælpeniveauet, vi er imod 9 måneders reglen, og vi har en række spørgsmål, som vi håber på et samarbejde med ministeren og resten af udvalget om.

Karen Højte Jensen (KF):

Dette er jo en genfremsættelse af et forslag, som var fremsat i sidste samling, og jeg vil gerne på linje med den socialdemokratiske ordfører takke ministeren for den lydhørhed, som hun har udvist i forbindelse med de problemer, der er dukket op i forbindelse med udvalgsarbejdet om lovforslag nr. L 116 i sidste samling.

I øvrigt vil jeg gerne understrege, at alle partier i udvalget har arbejdet særdeles positivt og grundigt med forslaget. Som et resultat af udvalgsarbejdet har ministeren stillet forslag om en række justeringer, som er klare forbedringer. Må jeg hertil føje, at forbedringerne giver en yderligere merudgift på 17 mill. kr. om året. Det er positivt, at ministeren har været villig til at forøge beløbet. Tak for det.

Må jeg om de enkelte ændringer sige, at vi er tilfreds med, at grænsebeløbet for kontanthjælp til personer med lave hidtidige indtægter eller helt uden indtægter forhøjes fra dimittendsats til maksimale dagpenge. Hertil kommer, at det nu slås fast, at indtægter, der hidrører fra erstatninger for varigt men og godtgørelse for ikke-økonomisk skade, ikke skal fratrækkes i kontanthjælpen. Her paralleliseres der i øvrigt til pensionslovgivningen.

Yderligere er der i det nye forslag indsat en regel om, at der ved beregning af kontanthjælp ses bort fra indtægter hos børn. Det synes jeg er meget nyttigt, idet det ville stride mod vores holdning, hvis vi skulle belaste en familie, fordi man i familien havde børn, der tog arbejde og tjente en ekstra skilling.

Der er indsat en ny regel om, at der kan ydes hjælp til dækning af udgift til særlig kost til gravide kvinder under 23 år. Det synes vi også er vældigt godt. Vi ved, der er en række personer inden for dette område, som måske ikke er så bevidste netop på dette felt,

og vi ved også, hvor stor betydning det har, at netop kosten til denne gruppe er korrekt.

Må jeg sluttelig sige, at intentionerne med hele lovforslaget fortsat er meget positive. Det bliver mere overskueligt for ansøgere at finde ud af, hvad de er berettiget til, og fremtidig skal de ikke føle sig nedværdiget eller på anden måde ydmyget ved at skulle forelægge alle enkeltheder. I øjeblikket skal man jo kunne dokumentere alverdens ting, hvis man ønsker at få en nødvendig støtte i en given situation.

Hertil kommer så fortsat, at vi forventer, at der bliver frigivet en række ressourcer, som man i kommunerne kan overføre til rådgivning og vejledning, og vi har nogle grupper, som nok har behov for økonomisk hjælp, men der er så sandelig også behov for, at de får støtte til et videre forløb, således at de kan komme ud af hjælpesystemet og klare sig selv. Og dybest set er det jo det største ønske hos alle de personer, vi her taler om.

Jeg håber nu på, vi kan få en hurtig udvalgsbehandling, så dette lovforslag kan træde i kraft den 1. juli 1987.

Hanne Severinsen (V):

Da forslaget sidst blev fremsat, var der almindelig enighed her i salen om de principper, der lå bag forslaget. Disse principper er jo, at vi, når det gælder folk på bistannds-hjælp, ser bort fra skønscippet og går over til retsbestemte ydelser.

Fordelene er jo mange. Først og fremmest bliver det mere overskueligt for den enkelte: vedkommende ved, hvad han har krav på, og skal ikke sidde og spørge, om støtte til dette eller hint er berettiget eller mindre berettiget. For det, om tingene er berettigede eller ej, er jo i sidste ende noget, man bør have frihed til selv at prioritere. Det er i virkeligheden meget vigtigt, at man får den mulighed, og at man bliver ansvarlig for et budget; selv om sådan et budget jo indrømmet er snævert, så er der alligevel prioriteringer, man kan foretage, og det har været en uværdig situation, at man skulle sidde og drøfte sådan noget med socialforvaltningen.

Det betyder også, at vi måske kunne komme ud over de mange myter om, at nu giver man støtte til det og nu får kontanthjælpsmodtagere støtte til det, og er det nu virkelig rimeligt, at man kan få penge til frisør og til

[Hanne Severinsen]

ugeblade. Alt det har skabt nogle myter, som i virkeligheden netop kun er myter, fordi det selvfølgelig er snævre budgetter, mange bistandsklienter har.

En glimrende ting ved dette forslag er, at vi nu får frigjort ressourcer, sådan at medarbejderne ved socialforvaltningerne i stedet for at sidde og lægge budgetter – hvad de jo slet ikke er uddannet til – i stedet for bruger deres uddannelse til at vejlede og hjælpe. Derved skulle vi gerne få flere ud af kontant-hjælpssituationen.

Så kan man selvfølgelig altid diskutere – og det var jo også det, diskussionen gik på sidste gang – om satserne måske skulle være højere eller lavere.

Ved sidste første behandling var man enige om, at man skulle være meget grundig i gennemarbejdningen af forslaget, og jeg synes også, man kan sige, at udvalget virkelig har gjort en stor indsats med at gennemarbejde forslaget. I den forbindelse vil jeg da også sige, at både den tidligere og den nuværende socialminister har været særdeles beredvillige både med redegørelser og gennemgang og konferencer, som har støttet os meget i gennemarbejdningen.

Dette har også ført til nogle justeringer af sidste års lovforslag, som også den foregående ordfører nævnte. Det, at man nu anvender dagpengeloft i stedet for dimittendsats, synes vi er rimeligt; så undgår vi, at nogle på forhånd bliver bragt i en sådan situation, at de ikke kan klare deres budget, ellers ville vi risikere, at socialforvaltningen meget hurtigt var nødt til at tage affære alligevel, og så var man jo tilbage i den gamle situation.

Vi synes også, det er rimeligt, at børn af kontanthjælpsmodtagere får mulighed for at tjene lidt ved siden af lommepengene, ligesom alle andre børn har, og derfor vil vi også støtte det forslag. Det samme gælder forslaget om, at man giver særlig støtte til kost til gravide, og de øvrige ændringsforslag. Vi håber på at få en hurtig udvalgsbehandling, nu hvor vi har været det meste igennem sidste år.

Agerschou (SF):

Socialministerens forslag om ændring af kontanthjælpsreglerne er en genfremsettelse af et tilsvarende forslag fra sidste samling, men ændret på nogle væsentlige punkter.

Lad mig med det samme slå fast, at SF går ind for et system med faste ydelser, og at vi mener, at selve grundmodellen i socialministerens forslag er acceptabel. Vi mener også, at de ændringer, socialministeren har foretaget i forhold til det forslag, Folketinget behandlede i foråret, stort set er positive. Dimittendsatsloftet er fjernet og erstattet med dagpengemaximum, børns indtægter skal efter forslaget ikke længere fratrækkes familiens kontanthjælp, og der er indføjet en bestemmelse om, at der kan ydes hjælp til dækning af udgifter i forbindelse med samværret med ét eller flere børn.

Der er endvidere en ny bestemmelse, som medfører, at unge gravide kan få hjælp til dækning af udgifter til særlig kost. Sigtet med denne regel er såmænd godt nok, men ville det ikke være mindre umyndiggørende at overføre unge gravide til den høje grundydelse i stedet for at udsætte de pågældende for en ny skønsmæssig bestemmelse, der garanteret vil medføre en lang række problemer ude i kommunerne, når praksis skal fastsættes?

Som nævnt er forslaget bedre end det, Folketinget behandlede i foråret, men det er ikke godt nok; der er indføjet en række mindre, men for de enkelte kontanthjælpsmodtagere vigtige ændringer, men hovedproblemerne står tilbage.

For det første er grundydelse stadig for små, og en af de ting, der undrer os, er, at det grundydelsesbeløb, som fremgår af lovforslaget, er det samme som det, der fremgik af lovforslaget i foråret. Derfor vil jeg gerne spørge socialministeren, om det er de beløb, der fremgår af lovforslaget, som vil være gældende, når og hvis lovforslaget træder i kraft 1. juli 1987.

For det andet opretholder man stadig væk varighedsbegrænsningen, fattighjælpsbestemmelsen på de ni måneder, for modtagelse af almindelig kontanthjælp, og man opretholder også den særlige ungdomsbestemmelse, som vi finder er uanstændig.

Det er hovedproblemerne i det eksisterende kontanthjælpssystem, og det vil fortsat være hovedproblemerne, hvis socialministerens forslag gennemføres uændret.

Efter SFs opfattelse er der ingen mening i, at folk, der i forvejen er i klemme – og det er man som kontanthjælpsmodtager – oven i købet skal straffes økonomisk ved at blive

[Agerschou]

sat på et specielt lavt niveau. Dertil kommer, at det er umuligt for en kontanthjælpsmodtager at gøre noget for selv at forbedre sin økonomiske situation, for en hvilken som helst indtægt fratrækkes fuldt ud i kontanthjælpen. Vi fatter ikke, at kontanthjælpsmodtagere heller ikke efter dette forslag får lejlighed til at handle selv og forbedre deres egne vilkår. Denne manglende mulighed bør socialministeren indføre. Det forekommer helt absurd at lempe indtægtsfradragsreglerne for pensionister – og det er godt nok – samtidig med at man udelukker kontanthjælpsmodtagere, som endda har pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, fra andet end sort arbejde. Vi mener stadig, at lovforslaget indeholder en lang række retssikkerhedsmæssige og fortolkningsmæssige problemer, som vi vil søge at få belyst og opklaret under udvalgsarbejdet.

For SF er konklusionen: forslaget er stadig for dårligt. Kontanthjælpsmodtagerne skal fortsat placeres i skammekrogen og eksistere på et uanstændigt levestandardniveau. På det plan fortsættes linjen fra den borgerlige regeringens første dage.

Aase Olesen (RV):

Som Det Radikale Venstre meldte ved førstebehandlingen sidste år, kan vi tilslutte os alle hovedprincipperne i dette lovforslag, og jeg skal gerne ligesom tidligere ordførere anerkende den forhandlingsvilje og åbenhed, vi har fundet i Socialministeriet vedrørende de ændringer, som nu er foretaget i forhold til lovforslag nr. L 116 fra sidste år.

Jeg er naturligvis specielt tilfreds med, at de ting, jeg rejste ved førstebehandlingen sidste år, nu er ændret, og jeg skal kort nævne, at det drejer sig om at behandle ægtefæller som enkeltpersoner, i det omfang der er tale om tilbagebetalingskrav, hvor man kan sige, at den ene ægtefælle ikke har vidst, hvad den anden fik på bistandskontoret, og hvor man under de nuværende regler kan opleve, at ægtefæller skal tilbagebetale beløb, efter at et ægteskab er opløst.

Jeg er også meget tilfreds med, at undtagelsen fra de faste regler, der drejer sig om værnepligt i udviklingslande, nu også kommer til at gælde civile værnepligtige. Og jeg er opmærksom på, selv om det ikke står i lovforslaget, at ministeren er indstillet på, at

fritagelsen for at betale A-kassebidrag kan udvides. Det kan gøres ad administrativ vej fra de 3 måneder, der er gældende i dag, til en længere periode.

Men der er stadig væk spørgsmål, som vi skal arbejde videre med i udvalget, og det væsentligste for os er spørgsmålet om de regler, der skal gælde for unge bistandsmodtagere inlemme 18 og 23 år.

Jeg synes, det er vigtigt at minde om, at da man ændrede bistanden for disse unge, var det ud fra den betragtning, at de ikke skulle have mere end dem, der fik Statens Uddannelsesstøtte. Jeg kan ikke se, om de regler, ministeren nu foreslår, er i overensstemmelse med den samme tankegang, nemlig at de skal have det samme, men ellers vil jeg gerne gøre opmærksom på, at vi jo skal have SU-lovgivningen til behandling i år. Der er varslet forslag i hvert fald fra Det Radikale Venstre og fra regeringen. For os er det altså helt afgørende, at vi bevarer denne sammenhæng. Nu skal vi ikke komme til at tabe bistandsmodtagerne i svinget ved at have fastsat helt faste kronebeløb i loven, og derfor vil vi interessere os meget for, hvordan vi i lovparagraffen kan få knyttet den sammenhæng til SU-bidragene, som er forudsætningen for loven, som den foreligger, altså efter de gældende regler.

Vi er opmærksom på, at ønsket var, at man ikke ligefrem skulle gå ned i ydelse, når man gik fra at være bistandsmodtager til at være studerende, men vi mener, at med den opbygning, ydelserne formentlig kan få, nemlig i form af grundydelse, boligtillæg, børnetillæg osv., vil det være muligt at lave nogle regler, som sikrer, at bistandsklienterne her ikke bliver tabt i svinget.

Jeg er ligesom den foregående taler lidt usikker på selve ydelserne, fordi jeg ikke er helt sikker på, om det er de ydelser, der nu står her i lovforslaget, der vil gælde 1. juli 1987, eller det er et reguleret beløb; men det kan vi naturligvis diskutere og få klarlagt under udvalgsarbejdet.

Men jeg vil gerne sige – og det er også i overensstemmelse med, har jeg forstået, mange andre partiers holdning herinde – at den opfattelse, at hvis man har flere penge til kontanthjælpsområdet, skal de gives til yderligere forøgelse af de faste beløb, er vi ikke enige i; det var Socialdemokraterne, der gjorde sig til talsmænd for det. Vi vil langt

[Aase Olesen]

hellere gå den vej, som man har gjort i forsøgslovgivningen, at sige, at det skal være muligt for folk at forbedre deres egen situation.

Jeg mener at have hørt, at socialministeren og også partiet Venstre er enig i det, og det vil sige, at der må være mulighed for at komme igennem med det. Efter hvad SFs ordfører sagde for et øjeblik siden, har han i virkeligheden samme holdning.

Jeg mener derfor, at vi relativt hurtigt kan komme igennem med dette forslag, og jeg mener, der er gode muligheder for, at dette kan vedtages i bred enighed i Folketinget.

Addi Andersen (CD):

Da Centrum-Demokraternes socialpolitiske ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på CDs vegne fremføre følgende:

Først vil jeg gerne takke socialministeren for genfremsættelsen af dette meget gennemarbejdede lovforslag, som siden førstebehandlingen i januar har gennemgået flere justeringer, så det nu fremtræder som et endnu bedre forslag.

Med de påtænkte ændringer af kontanthjælpsreglerne forlader vi de oprindelige intentioner, der lå bag indførelsen af bistandsloven. Vi regnede dengang med en anden økonomisk udvikling end den, vi har haft. Vi har nu set og draget erfaringer af, hvordan loven med ændringer undervejs har virket, så det må vist være på tide at foretage disse grundlæggende ændringer, som socialministeren lægger op til med sit forslag.

I CD finder vi, at det er en stor forbedring, at vi nu går over til faste kontanthjælpsydelse og forlader skønsprincippet, så borgerne fremover ved, hvilken hjælp de har ret til at få, hvis de kommer i nød og henvender sig på et socialkontor. Det er jo ingen hemmelighed, at de nuværende regler om kontanthjælp er uoverskuelige for menigmand og meget tidkrævende at administrere i de kommunale socialforvaltninger.

Det fremgår klart af rapporten om kontanthjælpsforsøget, at i de kommuner, hvor man har kørt forsøgene, er der blevet frigjort administrative ressourcer, som sagsbehandlere har kunnet bruge på rådgivning og vejledning.

Desuden vil de faste ydelser også sikre, at lokale fortolkninger i kommunerne, de så-

kaldte skuffecirkulærer, af kontanthjælpsreglerne falder bort, så der bliver en ensartet ret til hjælp, uanset hvor i landet man bor.

Det er også glædeligt, at grænsebeløbet er ændret fra dimittendsats til maksimale dagpenge, når det drejer sig om borgere, der har lave indtægter eller er helt uden indtægter.

Det har virket uretfærdigt, når vi i dagspressen har læst, at personer, som af den ene eller den anden årsag har fået udbetalt erstatning, har måttet tilbagebetale den hjælp, de har modtaget fra det offentlige, eller er blevet nægtet hjælp og har fået besked på at leve af erstatningen. Dette råder de nye regler heldigvis bod på, hvad Centrum-Demokraterne fuldt ud kan tilslutte sig.

Kritiske røster har fremført, at faste ydelser kan føre til en endnu mere passiv holdning hos visse grupper af modtagere på området. Den skepsis deler jeg ikke, for jeg ved, det ligger socialministeren meget på sinde at få især de unge kontanthjælpsmodtagere motiveret til at komme ud på arbejdsmarkedet. Hvordan det kan gøres, vides ikke endnu, men et skridt på vejen er den embedsmandsgruppe fra Arbejdsministeriet og Socialministeriet, som ifølge lovforslagets bemærkninger skal nedsættes for at undersøge baggrunden. Det vil give materiale til det videre arbejde.

Afslutningsvis vil jeg nævne dels det gode, at børnefamilierne bliver bedre stillet økonomisk efter de nye regler, dels den håndsrækning, der er i lovforslaget til de forældremyndighedsindehavere, hvis børn er bortført til udlandet, i form af hjælp til rejseudgifter med det formål at bevare kontakten.

Centrum-Demokraterne håber på et godt udvalgsarbejde, så loven kan træde i kraft som planlagt den 1. juli 1987.

Pia Kjærsgaard (FP):

Dette forslag om forsøgsordninger er ikke et forslag, der beskæftiger sig med besparelser. Det er et forslag fra socialministeren, der umiddelbart betyder 59 mill. kr. i merudgift. Der sker ingen personalereduktioner, så det er et spørgsmål, hvor godt forslaget er.

Ved at der indføres et fast system, hæves grundlaget for nogle bistandsmodtagere, så de kan regne med en grundydelse på omkring 2.500 kr. om måneden plus alt, hvad der ellers gives tilskud til, bl.a. bolig- og an-

[Pia Kjærsgaard]

dre udgifter, der findes nødvendige efter et skøn. Hvis der ligger en forenkling i dette forslag, burde der også skæres ned på det offentlige personale, der bliver tilovers. Hvad skal man ellers med besparelser? Jo, ministeren har fundet ud af, at de administrative lettelser efter forslaget ordlyd skal bruges til eksempelvis rådgivning og forbedret retssikkerhed for kontanthjælpsmodtagere. Gad vide, hvad det er for en retssikkerhed, der kræver en ekstra personaleudvidelse. Det vil jeg godt spørge socialministeren om.

Der har været nogle forsøgskommuner i gang med denne ordning som led i en forsøgsperiode. Disse kommuner skulle lave et udgiftsneutralt forsøg, men så snart socialministeren går ind i ordningen, ryger der nogle ekstra millioner ud af den bundløse statskasse. Hvor mange kommuner har egentlig taget imod socialministerens tilbud om at kunne fortsætte efter forsøgsreglerne indtil den 1. juli 1987? Det kunne jeg også godt tænke mig at høre fra socialministeren.

Så er der grundydelsen for unge, der efter forslaget skal være under 23 år. Hvor har man den aldersgrænse fra? Det er også et spørgsmål til socialministeren. Det er da i orden, at grænsen hæves, men hvorfor lige 23 år i stedet for de 21 år, som blev vedtaget ved lovændringen i 1983?

Modsat så mange andre partier herinde finder Fremskridtspartiet, at bistanndsloven er asocial og ikke særlig menneskevenlig. Vi mener således, at der ikke bør ske udvidelse af pengeudgifterne, der efter vores skøn vil ramme forskelligt, både positivt og negativt, og da vi ikke kan finde nogen personalebesparelse på overskudspersonalet, vil Fremskridtspartiet ikke støtte forslaget.

Kinch-Jensen (VS):

Vi er i VS enige i intentionerne med forslaget og har været det hele tiden. Faste ydelser, gennemskuelighed i systemet og mindre kontrol er nogle rigtig gode mål, men det er sådan, at man ikke kan løsrive disse mål fra selve ydelsesniveauet, og da er det sådan, at man jo også i kontanthjælpsforsøgskommunerne har set, at modtagerne af kontanthjælp ikke rigtig har bemærket ændringen, bl.a. fordi den største ydmygelse, den største underkastelse, der ligger i dette system, består i at ydelserne ikke er høje nok, og at det for-

hindrer mange af de andre pæne mål i at blive gennemført. Hvis man ikke har de 7-8 kr. til bussen, hvis det er dem, man må skære ned på, er der ikke rigtig mulighed for at bevæge sig ud af det område, man bor i. Vi synes derfor, at hele debatten om kontanthjælpsforsøget også skal ses i sammenhæng med den udhuling, der er sket af kontanthjælpen de sidste par år, selv om der i forhold til børnefamilierne bliver rettet lidt op på nogle skævheder.

Vi synes også, det er godt med mere hjælp til børnefamilierne. Dog synes vi, at princippet om udgiftsneutralitet, som stadig væk ligger og lurur på trods af de yderligere millioner, der er kommet til, betyder, at der er andre grupper, der kommer til at betale for de forbedringer, børnefamilierne får. Det synes vi faktisk er uanstændigt. Enlige uden børn, som er udeboende, vil efter fradrag for boligydelsen have 2.579 kr., og det vil sige, at der faktisk ikke er ret langt til den varige hjælp på 2.533 kr. Der er faktisk sket en forringelse for nogle af disse grupper.

Endelig synes vi, at der bør være penge til, at man kan fastholde sit medlemskab af fagforening og A-kasse, fordi det også er en mulighed for at bevare kontakten til arbejdsmarkedet. Det er jo sådan, at de stramninger, man har set i de sidste par år med hensyn til unges adgang til at blive medlem af en fagforening og en A-kasse, senest her den 1. september, hvor man udvidede betingelsen for at blive optaget i en A-kasse fra 5 ugers arbejde til nu 10 ugers og den gamle regel om anciennitet fra et halvt til et helt års medlemskab af A-kassen, inden man var understøttelsesberettiget, sammen med bestemmelserne efter det nye lovforslag vil betyde, at mange unge stadig væk ikke har nogen mulighed for at blive medlem af en fagforening og en A-kasse. Det synes vi faktisk er ret afgørende, også for at kontanthjælpsmodtagerne i øvrigt kan få den hjælp, som fagforeningssystemet kan tilbyde.

Endelig synes vi, som det er blevet fremdraget mange gange før og også her i dag, at det er uanstændigt, at satsen ved overgangen til varig hjælp, varighjælpsatsen, efter 9 måneder fastholdes, og at den særlige sats for unge fastholdes i dette forslag.

Derfor kan VS ikke stemme for lovforslaget, som det foreligger nu.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg vil gerne sige tak til den langt overvejende del af ordførerne, som dels erklærede sig enige i de grundprincipper, der ligger i lovforslaget, dels anerkendte, at vi i dette lovforslag har medtaget nogle forbedringer og har rettet os efter nogle af de kritikpunkter, som var fremme ved den foregående behandling.

Til fru Mette Groes, som vedrørende revalideringsparagraffen, § 42, spurgte, om der skal være andre indikationer end et fysisk eller et psykisk handicap, som kan berettigede til denne ekstra indsats over for den pågældende, kan jeg sige, at vi i øjeblikket arbejder med en ny revalideringsvejledning, som i høj grad går ind på at beskrive de sociale indikationer – som det hedder med nogle fine ord – der kan komme i betragtning, således at man går videre end til personer med fysisk og psykisk handicap. Det mener jeg også er vigtigt. Der kan godt være brugere af dette system, hvis sociale svagheder er så stærke, så overbevisende – desværre – at vi må sige, at de i høj grad har brug for ekstra hjælp og vejledning efter denne paragraf.

Fru Mette Groes og også andre rejste spørgsmål om de unge kontanthjælpsmodtagere. Som det formodentlig vil være bekendt, er det et område, som vi er meget optaget af i regeringen. Undervisningsministeren, arbejdsministeren og jeg har derfor nedsat en embedsmandsgruppe, som i løbet af meget kort tid – læs: 14 dage til 3 uger fra nu – skal give nogle bud på, hvad vi ved om disse unge mennesker. Hvad er deres problemer? Har de uddannelse? Har de ikke uddannelse? Hvad er deres situation? Hvorfor er de blevet hængende så længe? Og ikke mindst den anden side af sagen: hvilke tilbud kunne virke attraktive på disse grupper? Og endelig: hvilken økonomisk gulerod, tilskyndelse, skal der til for at få dem til at søge ud af dette passive modtagersystem og over i noget, der kunne virke mere perspektivrigt for dem? Ingen kan vel synes, at udsigten til en førtidspension engang er en tilfredsstillende måde at løse disse gamle ungdomsarbejdsløses problem på.

Dette er altså noget, vi i løbet af meget kort tid spiller ud med. Det er derfor også noget, der vil kunne indgå i den udvalgsbehandling, som nu skal finde sted af dette for-

slag, og jeg beder derfor om tålmodighed en kort periode endnu, indtil vi kan lægge disse forslag frem og se dem i sammenhæng også med dette lovforslag i socialudvalget.

Jeg mener også hermed at være kommet ind på noget af det, fru Aase Olesen nævnte: spørgsmålet om de unge, sammenhængen med SU. Jeg så meget gerne, at vi startede forbedringerne for denne gruppe, specielt for dem, der er villige til at tage imod den nye chance, vi giver dem. Men jeg mener, at det selvfølgelig må være afgørende, at man først ser, hvad det er, regeringen i givet fald vil foreslå, og om man synes, det er tilfredsstillende nok, det er klart.

Flere ordførere rejste også spørgsmålet om fagforenings/A-kasse-kontingentet.

Jeg har for et stykke tid siden henvendt mig til arbejdsministeren, som jeg forventer snart at få et svar fra med hensyn til, om der skulle være en mulighed for, at man i de vejledninger og regler, som arbejdsministeren fastsætter, kunne bestemme, at disse kontanthjælpsmodtagere kan bevare deres medlemskab – kald det så et passivt medlemskab – deres rettigheder i den periode, hvor de går på denne offentlige hjælp, uden at skulle betale kontingent. Selvfølgelig kan man forstå, at et sådant kontingent er en belastning for deres økonomi.

Hr. Agerschous spørgsmål om, hvorvidt man i givet fald kunne løfte de unge gravide til 23 års reglen, synes jeg vi skal tage op under udvalgsbehandlingen for at drøfte, om der kunne være en anden, mere rimelig måde at gøre det på. Jeg vil ikke afvise det i dag, men jeg kan heller ikke give tilslutning til det. Vi må lige kikke på det teknisk, men ideen er i hvert fald god nok, synes jeg. Jeg takker også dem, der gjorde mig opmærksom på, at der naturligvis kan være nogle behov for denne gruppe unge piger. Der står »særlig kost« i lovforslaget. Jeg vil godt understrege, at det ikke er et spørgsmål om, at man udleverer vitaminpiller i socialforvaltningen, så smalt må det naturligvis ikke forstås. Det er et spørgsmål om, at de ud over den hjælp, de i øvrigt kan få i kraft af en anden paragraf, til tøj og sådan nogle ting skal have mulighed for at få forsødet tilværelsen i den periode. Vi ser naturligvis meget gerne, at man økonomisk giver dem mulighed for at forbedre deres kostvaner i den pågældende periode.

[Socialministeren]

Flere ordførere rejste det spørgsmål, om det nu er satserne i lovforslaget, der vil komme til udbetaling til modtagerne 1. juli?

Hertil kan jeg sige: nej, det er det ikke. Det er således, at disse satser – det fremgår også af bemærkningerne – er gældende fra 1. januar 1987. Derfor er satserne de samme som efter det tidligere lovforslag. Men det fremgår også af bemærkningerne, at satserne vil blive reguleret med en årlig reguleringsprocent, og at denne skal træde i kraft pr. 1. juli hvert år. Det vil altså sige, at afhængigt af, hvilken reguleringsprocent man fastsætter, vil disse beløb blive hævet med denne reguleringsprocent, fordi også lovforslaget forudsættes at træde i kraft den 1. juli. Det er altså disse tal plus en eller anden regulering, som skal fastsættes i forbindelse med finansloven for næste år.

Der var også flere ordførere – jeg tror, det var fru Aase Olesen og hr. Agerschou – som spurgte: var det dog ikke muligt at tillade kontanthjælpsmodtagere at have nogle indtægter ved siden af ud fra den, synes jeg, helt rigtige tankegang, at det må være væsentligt, at man kan forbedre sin egen situation, hvis man yder en ekstra indsats.

Det vil være udvalgsmedlemmerne bekendt, at vi har et forsøg – jeg tror, det er et frikommuneforsøg – kørende herom, og jeg glæder mig sådan set til, at vi kan få nogle resultater ud af det. Jeg ved ikke, om vi kan nå det i denne omgang, men jeg vil gerne forsikre ordførerne og andre interesserede om, at det er en tankegang, som jeg bestemt kan støtte, og ligesom fru Aase Olesen så jeg hellere, at man i stedet for »bare at hæve samtlige satser« gav en tilskyndelse til at gribe nogle chancer og tage imod nogle muligheder og derved arbejde sig ud af systemet ud fra den betragtning, at der ikke er meget perspektiv i at blive på denne kontanthjælp alt for længe.

Fru Pia Kjærsgaard var meget kritisk over for lovforslaget og kritiserede netop de ting, som jeg synes jeg var mest glad for, så det ender nok ikke med nogen enighed med Fremskridtspartiet; det kan jeg da godt se.

Jeg vil meget gerne advare imod, at kommunerne inddrager de administrative lettelse for personalet, for sagsbehandlerne, ved dette, for meningen er faktisk, at sagsbehandlernes skal få mere tid til at udføre de opgaver, som de formodentlig også har mere lyst til,

og som der er større perspektiv i, nemlig i stedet for at sidde og regne bilag sammen så at kunne gå ind i en rådgivning med henblik på at finde nogle muligheder for den enkelte, med henblik på, at de på et eller andet tidspunkt kan komme ud af dette system.

Så vidt det er mig bekendt – sådan husker jeg det lige i øjeblikket – har samtlige 14 forsøgskommuner taget imod tilbuddet om at fortsætte. Nu har der været adskillige forlængelser af dette, men jeg kan i hvert fald sige, at i første omgang tog alle imod det, og jeg mener også, at det er således nu, men det kan vi naturligvis få opklaret.

Den historiske baggrund for 23 års reglen beder jeg om at vi kan finde ud af i udvalget. Det var lidt før min tid, så den er jeg ikke helt på det rene med, men det kan vi naturligvis finde ud af.

Jeg vil gerne slutte denne førstebehandling med at sige tak til de medlemmer af socialudvalget, som i sidste samling ydede deres bidrag til, at vi fik opklaret og rettet nogle ting, og jeg vil også godt sige tak til dem, der udefra har henvendt sig og gjort os opmærksom på nogle ting, som de fandt burde rettes. Noget af kritikken har måske efter min mening fortsat været lidt overdrevet, men hvis problemerne er så små i forbindelse med disse rettelser, som jeg selv hævder, kan man jo sige, at der ingen grund er til ikke at rette dem, for så kan det gøres for en billig penge.

Jeg tror, jeg vil afholde mig fra yderligere kommentarer nu og bare takke ordførerne for en rimeligt positiv modtagelse.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Ja, førstebehandlingen er ikke slut endnu.

Mette Groes (S):

Tak til ministeren, fordi hun vil se på nogle af de ting, som ligger os på sinde.

Med hensyn til § 42-hjælpen vil jeg godt bede om et tilsagn om, at den vejledning, som man tænker på at sende ud, må blive sendt til os, sådan at vi kan se, hvad det er, ministeren mener med mennesker, som af sociale grunde bør kunne få hjælp.

Med hensyn til uddannelsesstilbuddet, som man får over uddannelsesloven, spurgte jeg ministeren, om det er sådan, at man vil kunne gå direkte over på § 42-hjælp uden nogen form for yderligere vurdering, simpelt hen ud

[Mette Groes]

fra den tankegang, at er man startet på en uddannelse efter denne lov og man ikke kan nå at gennemføre den, fordi forløbet vil blive for langt, var det måske rimeligt, at man ikke skulle udsættes for en ny vurdering. Dette vil jeg godt have et svar på.

Så siger jeg tak for tilsagnet om, at man kan kigge på kontingenterne og diskutere dette problem. Med hensyn til, om der så i øvrigt vil blive brug for den pulje, vi snakker om, mener jeg nok, at det vil der, fordi der fortsat vil være en række problemer, som vi ikke vil kunne løse under de vilkår, som ligger i lovforslaget. Det er fritidsaktiviteter, som vi før har snakket om, det er højskoleophold, som vi også har snakket om, og det er de situationer, hvor man ved, at hvis ikke familien får en hjælp, som får den op på et almindeligt menneskeligt niveau efter en nedslidningsperiode, vil den ikke kunne komme i gang igen, og det drejer sig især om enlige forsørgere, som skal starte på en uddannelse. Her vil det meget ofte være sådan, at for at de kan komme i gang, er de nødt til at have en form for igangsætterydelse, sådan at de f.eks. har deres tøj i orden og alle de andre praktiske ting, der hører med til at kunne gå ud af hjemmet.

Agerschou (SF):

Jeg vil godt starte med at bidrage til den historiske forklaring på den særlige sultebestemmelse. Fru Pia Kjærsgaard fra Fremskridtspartiet har simpelt hen misforstået det. Der eksisterer ikke nogen aldersgrænse i den almindelige kontanthjælpslovgivning. Jeg husker de mange og interessante diskussioner, vi havde med en tidligere socialminister om, hvor gammel man skulle være for ikke at være »ung«, og jeg husker, at vi kunne fremdrage eksempler på, at der faktisk var folk oppe i trediverne, der ikke var gamle nok til ikke at være unge, eller hvordan det nu var. Det var ganske interessante diskussioner, og dem skar man så igennem ved i selve forsøget at indføre en 23 års regel – hvor man så havde den fra – men det vil sige, at socialministeren nu har besluttet, at hvis man er ung i dette land, så er man under 23 år. Alle dem over 23 år er voksne. Men lad det nu være.

Vi kan konstatere, må jeg nok lige sige, i forbindelse med ungdomsreglen, at der er en

ændring i forhold til den gældende lovgivning, idet man efter lovforslaget er under ungdomsreglen, hvis man ikke har haft indtægt over det pågældende ydelsesniveau. Det er en ændring i forhold til de gældende regler, og jeg kunne godt tænke mig at få opklaret, hvad det egentlig betyder; det kan jeg ikke helt gennemskue.

En af de ting, socialministeren forbigik i sit indlæg, var varighedsbegrænsningen på de 9 måneder, som vi har haft mange diskussioner om. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre den nuværende socialministers holdning til denne varighedsbegrænsning. Hvad er egentlig den socialpolitiske begrundelse for at opretholde en varighedsbegrænsning på 9 måneder?

Og så til sidst: fru Aase Olesen mente, at der kunne blive et bredt flertal bag kontanthjælpsforslaget. Det kan der muligvis, men vi mener i SF, at for at vi kan medvirke, skal nogle af de problemer, vi kalder hovedproblemerne, i det nuværende kontanthjælpssystem løses. Vi anerkender, at det lovforslag, der foreligger her, er bedre end det, vi så i foråret 1986, men der refterer stadig væk nogle hovedproblemer, som ikke løses med dette lovforslag.

Aase Olesen (RV):

Med den brede accept, der er af lovforslagets principper og også af en række konkrete udformninger, synes jeg, det ville være overordentlig vigtigt, om vi kunne blive enige om at vedtage dette her. Det betyder jo ikke, at man ikke kan stille ændringsforslag, men det er nok vigtigt at sige, at det, der begrænser niveauet for ydelserne, ikke er et spørgsmål om så og så mange millioner eller milliarder på finansloven, men først og fremmest forholdet til alle øvrige ydelser i systemet. Her tænker jeg på dagpenge, på efterløn, på pensioner, men jeg tænker så sandelig også på de disponible indtægter, som folk, der arbejder, har. Og jeg tror nu nok, at hr. Agerschou og fru Mette Groes vil erkende, at ligegyldigt hvordan vi stiller det op, er der en sammenhæng, hvis ikke vi vil opleve, hvad vi i og for sig allerede gør, at folk kan komme til at miste penge ved at gå på arbejde. Det er den sammenhæng med indkomspolitikken, som vi i hvert fald er nødt til at tage hensyn til.

[Aase Olesen]

Vedrørende socialministerens indlæg er det vigtigt for mig lige at sige, hvad det er, jeg taler om. Når jeg taler om de unge, så taler jeg altså om de 18-22-årige, dem, der er under 23, og det er nogle andre end de langtidsledige, som de 3 ministre nu har sat sig sammen for at løse problemerne for. Jeg tror godt, jeg tør byde på, hvordan den typiske langtidsledige ser ud. Det er en enlig mor mellem 25 og 30 år med et par børn. Det siges i hvert fald alle vegne ude i kommunerne, at sådan ser det ud.

Men det, jeg er opmærksom på, er, at der faktisk er foretaget – og det var der også i lovforslag nr. L 116 fra sidste år – en nedskæring af beløbet for de hjemmeboende unge fra 1.394 kr. i kontanthjælpsforsøget til 1.222 kr. Vi har også fået forklaringen herpå. Man synes, at hjælpen til de udeboende var for dårlig, og så har man taget pengene fra de hjemmeboende.

Jeg synes nok, det er vigtigt samtidig at sige, at vi under udvalgsarbejdet sidste år fandt ud af, at det var en meget forskellig praksis, man havde i forsøgskommunerne med hensyn til, om man gav de hjemmeboende boligtillæg eller ej, og det er jo ret afgørende i denne sag, om der gives boligtillæg. Det skulle jo nødvendigvis være sådan, at vi ligefrem får indrettet systemet sådan, at vi næsten direkte sparker de unge mennesker ud af hjemmet, hvis de ikke har noget at tage sig til. Det er der faktisk ingen der er tjent med, heller ikke boligpolitisk.

(Kort bemærkning).

Mette Groes (S):

Jeg vil godt sige til fru Aase Olesen om det med, om man har rimeligt med penge, når man er kontanthjælpsnyder, eller man ikke har, at det fremgår af et notat, vi har fået fra Socialministeriet, at hvis man ser på den disponible indtægt for beskæftigede og dagpengemodtagere og den disponible indtægt for kontanthjælpsmodtagere, så har kontanthjælpsmodtageren en betydelig lavere indtægt, og den stiger også meget mindre end de andre gruppers indtægter. Her synes jeg egentlig, vi har et meget godt belæg for, at der kan være god grund til at være bekymret for, om de kan klare sig.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Det er i hvert fald vigtigt lige at slå fast, at der er ingen her, der har talt om, at de grupper, vi taler om nu, har rigeligt med disponibel indtægt. Det er der ingen, der har gjort.

Det, jeg har gjort opmærksom på, er, at der findes tilfælde i dag, og det gør der også efter den nye lov, hvor man kan sige, at det koster penge at gå på arbejde. Det kan fru Mette Groes se på tabellerne. Det er nogle ubehagelige eksempler, og derfor er der en grænse for, hvor langt vi kan gå med yderligere at forbedre kontanthjælpsmodtagernes forhold. Man må se det i sammenhæng med lavtlønsgrupperne og deres skattebyrder.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg kan helt tilslutte mig fru Aase Olesens betragtninger om ydelserne, som de er kommet til udtryk her.

Til fru Mette Groes, som spurgte til revalideringsvejledningen, vil jeg sige, at vi plejer at have den ordning, at sådan noget får man over til orientering, når det er sendt ud. Jeg synes naturligvis, da vi nu sidder med et lovforslag, der vedrører præcis samme emne, at det vil være rimeligt, at vi i socialudvalget også skeler til denne vejledning, inden den bliver sendt ud.

Med hensyn til fru Mette Groes' bemærkninger om denne pulje til ekstra ting – fru Mette Groes nævnte specielt de enlige forsørgere – kan jeg sige, at jeg har præcis den samme fornemmelse som fru Aase Olesen, at netop i gruppen de 20-30-årige, som vi nu specielt forsøger at gøre noget for, er en meget væsentlig del enlige forsørgere, som har været på hjælpen meget længe.

Vedrørende hr. Agerschous bemærkninger om 9 måneders reglen: jeg kan ikke se, at der er noget særligt nyt at sige om den, men lad os da tage den drøftelse i forbindelse med spørgsmålet om de initiativer, som vi agter at tage for de unge, som specielt har hængt der meget længe.

Og til fru Aase Olesen: jeg er udmærket klar over, at det initiativ, regeringen agter at tage vedrørende disse 20-30-årige, ikke dækker hele det problem, som fru Aase Olesen nævner. Jeg er klar over, at fru Aase Olesen interesserer sig for de 18-23-årige, og jeg vil foreslå, at vi drøfter det, vi her har drøftet, videre under udvalgsbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg vil stadig væk forsøge at bore lidt i socialministerens holdning til 9 måneders reglen. Jeg husker debatten i Folketinget i efteråret 1982, da den blev gennemført, og det fremgik af den, at der var to hovedårsager. Den ene var besparelser, og den anden – det fremgik faktisk af bemærkningerne til lovforslaget – var, at varighedsbegrænsningen skulle betragtes som en straf over for de kontanthjælpsmodtagere, som var så formastelige at være på kontanthjælp ud over 9 måneder.

Nu er jeg jo ikke den, der skal sætte splid i regeringen – og dog. Det, jeg er ude på, med de holdninger, socialministeren i øvrigt lægger for dagen rundt omkring, i pressemeddelelser og taler og også ved den her lejlighed, er at finde ud af, om den nuværende socialminister er enig i, at der skal være en varighedsbegrænsning for modtagelse af kontanthjælp, og i bekræftende fald: hvad er den socialpolitiske begrundelse? Der må jo være en eller anden.

(Kort bemærkning).

Mette Groes (S):

Det er med hensyn til tallene for, hvilke ydelser man får som kontanthjælp, og hvad man får som lavtlønsbeskæftiget.

Det ligger sådan, at man i de første ni måneder efter de regneeksempler, vi har fået, får 43.000 kr., derefter 38.000 kr., og som lavtlønsbeskæftiget med en indtægt på 135.000 kr. får man 43.554 kr. i disponibel indtægt. Jeg indrømmer, fru Aase Olesen, at forskellen kan være lille dér, hvor der er tale om mange børn og dermed også store børnetilskud. Men når der alligevel ikke er tale om, at vi med det hjælpesystem, vi påtænker, går ud over, hvad det ville være rimeligt at gøre, når man sammenligner med en lavtlønsindkomst, så synes jeg, ordvalget i fru Aase Olesens bemærkning var en lille smule uheldigt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 60:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel og ophævelse af lov om begrænsning af løn under sygdom. (Ophævelse af karensgang m.v.).

Af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen).

(Fremsat 29/10 86).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 65:

Forslag til lov om ændring af lov om barsel- orlov m.v.

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 29/10 86).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Mette Groes (S):

Der burde være flag på Christiansborg i dag i anledning af, at regeringen endelig er kommet med et forslag til afskaffelse af karensgangen. Mere vil jeg ikke sige om det.

Jeg synes, det er godt, at bloktilskuddene vil blive reguleret, og vi vil følge med i, hvordan det sker. Med hensyn til løsarbejderarbejdsgivernes mulighed for at blive fritaget for en del af deres dagpengeforpligtelse synes vi, at det må være principielt rigtigt at se på, om den bør afskaffes. Vi vil dog godt under udvalgsarbejdet sikre os et indblik i de praktiske problemer, der vil være ved det, og dermed få vished for, om der skulle være tilfælde, hvor de foreslåede regler ikke er rimelige.

Vi er uden forbehold tilhængere af, at mødre, hvis børn indlægges på sygehuse i